



BRÅVALLABLADET

F13 KAMRATFÖRENING

Medlemsblad

1990-04-01

Nr 9



Chefen har ordet:

Tyvärr har jag märkt att allt för många av oss inte riktigt vet, vad F 13 har för uppgifter och resurser.

Visste Du t ex att F 13 har två huvuduppgifter:

BEREDSKAP och FÖRBANDSPRODUKTION.

BEREDSKAPEN innebär bl a att vi

- kontinuerligt övervakar vårt luftrum
- kontinuerligt övervakar våra anläggningar samt är beredda att med några minuters varsel rycka ut med en insatsstyrka
- halva året har flygspaningsberedskap, där vi inom loppet av någon timme kan t ex ta spaningsfoton på fartyg i Östersjön.
- fjärde delen av året har jaktflygberedskap där vi inom loppet av några minuter kan t ex identifiera/avvisa flyg som oanmält närmar sig vår gräns.

Anm: Den tid då vi inte har flygspanings- resp jaktflygberedskap, löser andra flottiljer dessa uppgifter.

FÖRBANDSPRODUKTION innebär bl a att vi

- har utbildningsansvaret för mer än 100 krigsförband
- har ansvaret för att materielen till dessa förband finns, är funktionsduglig och på rätt plats.

Visste Du att vi bl a har följande RESURSER för att lösa ovannämnda uppgifter:

- ca 500 officerare, 500 civilanställda, 500 värnpliktiga
- ca 15 arbetsplatser mellan Tullinge - Åtvidaberg och Malmen - Gotland
- ca 15 flygbaser, 10 radarstationer, 6 flygplantyper (JA37, S 37, J 32, SK 60, SK 50, Tp 85) med vilka vi flyger ca 8 500 tim/år
- ca 500 milj kronor i vår budget för 89/90 varav ca 220 milj är lönekostnader, ca 165 milj flygtimkostnader och 25 milj värnpliktskostnader.

Visste Du att F 13 verksamhetsidé är:

"Vi skall med KRAFT, GLÄDJE och FANTASI utvecklas TILLSAMMANS.

Beredda för insatser för FRED och FRIHET".

Vet Du att det i högsta grad beror på Dig och Dina insatser om vi skall nå våra mål.

ÅRSMÖTE 1990

FIRMAFEST den 11 maj

F 13 Kamratförening avhåller årsmöte LÖRDAGEN den 19 MAJ kl 11.00.

Lokal: Lektionssalsbyggnaden

Sedvanliga årsmötesförhandlingar

Lunch till självkostnadspris
kl 12 - 13

Portarna öppnas kl 10.00. Flotttiljen har De anhörigas Dag den 19 maj, varför alla arbetsplatser hållas tillgängliga och viss verksamhet pågår. Uppvisningar och demonstrationer. Flygmaskiner och fallskärmshoppare i luften.

Portarna stängs kl 14.00

DU MEDLEM! Var beredd att visa legitimation vid inpassering.

Väl mött till årsmöte och övriga begivenheter den 19 maj.
Ingen föranmälan.

Styrelsen

Flotttiljens årliga s k FIRMAFEST löper i år av stapeln den 11 maj. Då samlas all personal och har kort sagt roligt tillsammans. Mat, dryck och dans och överraskande underhållningsinslag.

C F 13 bjuder också Kamratföreningens medlemmar att delta. Priset ännu ej fastställt - men billigt blir det jämfört med vad motsvarande skulle kosta "ute".

Anmälan om deltagande senast 6 maj till Lars-Håkan Svensson, 011-16 33 82.

Liksom vid årsmötet den 19 ska Du vara beredd att visa legitimation för fljvakten.

Byt inte adress!

I vart fall inte utan att anmäla det till sekreteraren.
Använd postens ändringskort.
Portofritt!

Till gränstrakterna...

... mellan Iran och Irak fördes deltagarna i höstträffen. Det var Claes Anell, då nyligen hemkommen från observationstjänst för FN:s räkning, som livfullt berättade om sitt halvår i de ökenliknande områdena, med ömsom drastiska, ömsom roande bilder illustrerade han sina hågkomster, vilka livligt uppskattades av lyssnarna.

Efter programpunkten med Claes och aktuell information av vår ordförande Hermann Schulz, förflyttades sig sextiomannaskaran till Bråvallamässen där krigsrätten var framdukad. Lokalerna blev välfyllda och det är bara att konstatera, att kommer det flera blir det trångt. Men det som nu sagts ska inte avskräcka någon i fortsättningen. Utrymme för samvaro kommer styrelsen alltid att kunna ordna. Synd i sammanhanget att gamla ubefmässens gillestuga ändrades till bibliotek.

Inget ont sagt om denna kulturella inrättning - men en lokal som kunde ta 125 personer vid sittande bord (ja, det heter ju så) försvann onekligen.

Vad är det för folk?

Ja, vad är det egentligen för folk som styr och ställer på flottiljen numera? Är det möjligen samma "typer" som på 40-talet? En berättigad fråga och svaret är: - Nej, inte alls!

Här är ett försök till beskrivning av förändringarna. Varför inte börja från grunden, d v s med de värnpliktiga. Där har det gått framåt såtillvida, att de värnpliktiga numera får en avsevärt grundligare utbildning än vad som tidigare var fallet. Redan då fanns visserligen "rena" trupputbildare, d v s befäl som hade utbildning i allmänmilitära ämnen som huvudsyssla. De första kom från armén men efterhand utbildade FV egna "truppare". (En del av dem gick från 1949 över till det då nya flotttiljpolisyrket).

Fram till slutet av 40-talet utgjordes dock huvuddelen av instruktörerna för de nya soldaterna av underbefäl från den tekniska sidan, som då kommenderades till 4. div i tremånadersperioder. Där fick de alltså agera precis som "vanliga" trupputbildare, d v s exercera med beväringen i alla dess former. Alla ska veta att det väl inte alltid var de bästa fältherrarna som därvid kom att kommandera Giiiiv-akt och Manöver! Visserligen hade de fått åla och krypa och övningskommendera i mindre utsträckning under sina underbefälsskolor men det var ju på mekanikerjobbet de hade sina hjärtan. Må det således förlåtas en ochj annan att deras befäls-egenskaper inte gavs högsta betyg.

Samma överseende må de officerare och underofficerare få åtnjuta så här i efterhand, för att deras - i de allra flesta fall - tvångskommendering blev något som de många gånger endast ägnade ett förstrött intresse. Särskilt den nyutnämnde fänriken ville ju bara flyga och flyga och flyga. Som befäl inför trupp gjorde han ofta en lika slät figur som hans underställda gruppchefer/underbefälet.

Den 1 juli 1947 tillkom de s k flygteknikerna med yrkesbeteckningarna flygplan-, vapen- och elektro. Därmed var det slut med kommenderingarna till trupptjänst vid 4. div. I stort sett samtliga furirer och överfurirer blev över en natt flygtekniker. De blev samtidigt "civilmilitärer" av överfurirs tjänsteklass och fick därefter huvudsakligen syssla med det de från början tänkt, d v s flygplanen. Det sades klart ifrån, att nu skulle deras tidigare allmänna användbarhet "reduceras" till det rent tekniska och det trycktes hårt på, att den rent militära fostran av såväl sig själva som underställda skulle minskas.

Detta poängterades också genom det förhållandet, att också tidigare civilanställda s k divisionsmontörer och yrkesmän från civila verkstäder också anställdes som flygtekniker och över en natt blev "graderade" befäl. Trots att flera av dem aldrig ens fullgjort egen värnplikt! Men duktiga tekniker var dom. Närmast löjeväckande blev den 10-timmarskurs i konsten att göra vändningar, föra befäl, lämna av o s v, som genomfördes.

Här ska inpassas, att i mitten av 50-talet hade man fått nya kvas-tar uppe i den högsta ledningen. Dåvarande riksdagsmannen Sigurd Lindholm, sedermera civilminister och slutligen landshövding, reste land och flygvapen runt och konstaterade i en utredning, att nu jäklar var det fara å färde. Flygteknikerna kunde ju inte för-svara sig själva, än mindre andra.

Hastigt och under mycket högljudda protester från teknikerna blev det till - som någon framhöll - att "slåss med kpisten i ena handen och skruvmejseln i den andra". Stor misstämning en längre tid, varunder enskilda högre befäl på alla möjliga vis försökte lösa sina ibland besvärliga personalproblem, genom att ändå kommendera flygtekniker till olika udda jobb. Jobb vid sidan av den tekniska tjänsten således, bl a dagbefälstjänst, som dåför tiden sannerligen inte var något att stå efter (numera "kostar" det staten ett par tusenlappar per vecka/person).

Efter några år blev det återigen tempo tillbaka och sedan dess får i stort sett de flesta skomakarna stanna vid sina resp läster.

Det var i korta drag historien om den största fast anställda gruppens arbetsförhållanden, den grupp av befäl som de värnpliktiga har haft allra mest med att göra. Tilläggas ska endast, att även underbefälet efter hand blev långtidsanställda, i praktiken på livstid för de flesta. Den tidigare 3-4-årsanställningen - där flottiljchefen hade oinskränkt makt att anställa och avskeda och som hade funnits sedan 1901 - försvann successivt och helt i början av 60-talet.

Totalt fanns under 40-talet ca 250 underbefäl vid F 13 och över dem ett 30-tal av vardera officerare och underofficerare. Det finns anledning betona "över dem" för så var verkligen fallet.

Samtliga uoff rekryterades ur ubefgruppen man placerades i allmänhet på annan flottilj när de var färdiga sergenter. Många av dem glömde väl därvid sitt ursprung, vilket inte var så underligt eftersom man fick det itutat sig under den högre utbildningen. Från att ena dagen ha varit furir kunde den nye sergeanten dagen därpå bära sig åt som den värste Himmelstoss - och många tog den chansen. Inte så underligt att ubef i sin fackliga kamp ofta fick erfara den gamla sanningen, att släkten är värst!

I några enstaka fall kunde också underbefäl läsa sig till officersexamen. Det var då sannerligen inte gjort på en kafferast utan det var verkligen mogna män som blev fänrikar, ofta fem-tio år äldre än sina kamrater som kommit direkt från studentexamen.

I några ännu mera enstaka fall lyckades dessa "långvägare" avancera till de högsta av "ärones tinnar" inom flygvapnet. Jfag tänker här bl a på generalen Karl Josef Arnold Silfverberg (vilken t o m började som skeppsgosse i "det sämsta av liv som fanns i Sverige", som någon uttryck det).

Wellam Nisbeth blev överste och en kort tid baschef på F 13 i slutet av 40-talet. Det fanns några till.

Så såg det alltså ut när flottiljen var ny och åren framöver. Mellan befälsgrupperna fanns närmast vattentäta skott. Den grönsaste fänrik kunde "bära sig åt" hur som helst mot t ex ett underbefäl som kunde varit far till honom. (Ja, även sådana fall fanns men då får man förmoda, att fadersrollen ändå spelade in i det slutliga resultatet).

Tiderna förändrades dock, i mycket ett resultat av underbefälets och underofficerarnas fackliga arbete.

Visserligen gick ubefs och uoffs företrädare inte arm-i-arm på förbanden men i grunden och centralt slogs de för samma sak.

Nämligen en mera enhetlig befälskår inom det svenska försvaret. Man kan säga att striden började redan under seklets första år. Men först 1982 den 1 juni var striden vunnen. Då ägde den s k befälsreformen rum.

Sveriges försvarsmakt fick en enhetlig yrkesbefälskår. Något unikt i världen. Nu finns ingen tredelning längre, alla ska ha en chans att plocka fram marskalkstaven ur sin ränsel - om de har någon i den. Fortfarande dras reformen med en del problem, vilka förhoppningsvis är av övergående karaktär. Det har ju inte varit alla inom den "gamla" officerskåren som applåderat utvecklingen. Vilket kanske inte är så underligt eftersom de, som ville bebehålla den gamla ordningen i alla år när den fackliga kampen pågick, fick befinna sig på reträtt från gamla förmåner. I och för sig förståeligt när det gäller officerare som fått lära sig, att det är endast "framåt!" som räknas.

Efter det att övergångsproblemen passerats torde dock de flesta vara överens om, att vår nya befälsordning har kommit för att stanna. Även om smärre modifieringar införs s a s under resans gång.

Sammanfattningsvis vill jag påstå, att dagens personalsituationen inom försvaret är en helt annan än den tid då denna översikt tog sin början. Värnpliktsutbildningen har en avsevärt högre standard idag än förr. Deras befäl på alla nivåer har också avsevärt högre kvalitet i sin utbildning än tidigare.

Borta är den mer eller mindre hemsnickrade utbildning de fick på hemmaplan. Nu bedrivs grund och fortbildning på centrala skolor, med handplockade lärarkrafter där modern pedagogik sätts i högsätet. Urvalet vid befordringar är ett helt annat mot förr.

Formella skrankor är borta, de dugligaste får komma till sin rätt. Vilket antagligen ändå inte hindrar att en och annan "kommer snett", precis som inom alla andra verksamhetsfält.

Till syvende og sidst är ju försvarets officerare helt vanliga svenska medborgare, med alla vanliga fel, brister och förtjänster. Med alldeles vanliga bekymmer kring familj och bostads- och barnförhållanden o s v.

Precis som Du och jag !

/Sve

ÅRETS KAMRAT

F 13 Kamratförening instiftar hederspris

Vår förening som fyller fem år i juni 1990 har nu en ekonomi som rimligtvis tillåter den att visa upp sig på bredare front. Styrelsen har noterat detta och sedan en tid tillbaka diskuterat att instifta ett årligt hederspris,

preliminärt avsett att tilldelas Årets Kamrat. Pristagare ska kunna tilldelas anställd eller värnpliktig som är placerad vid F 13 och som ska ha visat prov på utmärkt föredöme, gott kamratskap, stor arbetsinsats, initiativ och framåtanda.

Efter att ytterligare ha diskuterat stadgarnas utformning hoppas styrelsen, att ett fastställande och en första utdelning ska kunna ske under 1991.

SÅ SÅG DET UT DÅ

Fotot från 1949-50 skiljer sig avsevärt från vad man idag kan skåda ur samma vinkel. J 28-orna har sedan ett par år bränt allt vad gräs heter vilket föranlett byggandet av tre startplattor på fältet.

1. div har just fått sin hangarplatta utbyggd och byggnaderna "Fyllan", "Villan" och "Baksmällan" t h om Kanslihusvägen fanns fortfarande kvar. Men på 60-talet brann "Fyllan" under omständigheter som de där boende fältflygarna inte riktigt kunde förklara. Därefter revs "Villan" och kvar i renoverat skick står nu endast "Baksmällan" där



fotografen Ryd nu huserar. Letar Du Dej fram till G-salen återfinner Du den stora grop som Lage Thunberg lämnade efter sig, med avsikt att där skulle anläggas en 50-meters pool. Med "Tubas" försvann den goda föresatsen och gropen fylldes igen. Hitom sjukhuset ligger idag den stora bilskroten, en stor tillgång för alla förstagångsbilköpare den dag det begav sig. I nedre v hörnet skådas Witteks imponerande handelsträdgård, idag en beklämmande syn efter det att Kronan köpt in hela Sörby bostadsområde därutanför staketet. Rivning pågår. Titta dit med det snaraste om Du vill se något av det som en gång var.

Många byggnader har tillkommit inom flj vilket Du lämpligen kan förvissa Dej om när Du kommer till årsmötet den 19 maj.

Avgiften 1990

Med detta nr av BRÅVALLABLADET följer ett inbetalningskort för årets medlemsavgift. Fortfarande är den "lägst kr 20:-".

Betala gärna beloppet omgående så slipper Du komma "på rest" och få påminnelse därom till hösten. De som inte betalt före årets slut försvinner direkt ur medlemsförteckningen.

Styrelsen är denna gång särskilt angelägen att samtliga medlemmar fyller i sina personnummer på angiven plats på avin. Därigenom kan alla plockas in i flottiljens stora datoranläggning och inte - som hittills - ligga som en liten egen ö i den stora elektroniska arkipelagen (vad ger Du för den meningen!).

Stor spridning

Detta nr av BRÅVALLABLADET distribueras till samtliga anställda vid F 13. Kamratföreningen vill på detta sätt - och med flottiljchefens benägna tillstånd - informera om sin existens. Tidskriften kommer också att läggas ut på de värnpliktigas uppehållsplatser. Förhoppningsvis kommer åtgärderna att medföra en ökad medlemstillströmning.

F 13 KAMRATFÖRENING har postgirokontonummer 14 92 54 - 5

Årsavgiften är lägst kr 20:-/år. Ange personnummer och adress på talongen och Du får Bråvallabladet, kallelser och annat direkt hem i brevlådan.

Hör av Dej!

F 13 bäst i alla avseenden

Den största flygflottiljen!

I ett reportage i vårt nr 3/89 från en resa i Övre Norrland dristade vi oss att i anslutning till några rader om flygflottiljen i Luleå (F 21) nämna, att F 21 är flygvapnets största flottilj. En general i trakten påstod det. Vi nämnde också att man från F 13 i Norrköping ibland hävdar samma sak, dvs att man där är både störst och vackrast. Träffar man sedan chef och andra från F 10 i Ängelholm hörs liknande tongångar. För att inte tala om F 16 i Uppsala. Varifrån alerte tiff fljchefen Egon Regefalk skriver och för i siffermässiga bevis, att den största flottiljen av alla vi

har, den ligger i Uppsala och banne mej ingen annan stans.

Red. kommer i fortsättningen att avstå från att notera påståenden liknande ovanstående. Egentligen är det ju ointressant vilken flj som är störst, med utgångspunkt från antal producerade flygtimmar, tilldelade anslag, areal på flygfältet, antal anställda osv. Vad frågan gäller är ju till syvende og sist vilken som är – förutom störst och vackrast – allra BÄST och STRIDS-DUGLIGAST.

Och då hamnar i alla fall F 13 i topp!

Sve.

Att iaktta objektivitet är som bekant ofta svårt, särskilt för en redaktör som ska klippa ur andras alster. BRÅVALLA-BLADETS red kastade alla försök till objektivitet åt sidan och satte saxen i vidstående. En bidragande orsak kan vara att han själv svarat för klippets innehåll på originalplats. I Tidskrift för Folk och Försvar, som han till helt nyligen "tillverkade".

Gud bevare få...

Hösten 1950. Gamle-gamle kungen var död och den nye (G VI A) tog emot Östgöta garnison på Grenadjärvallen i Linköping. Noggrann marsch, parad och uppställning enligt alla konstens regler, som också flygvapnet var mästare i. Vid den tiden! Majestätet hälsade garnisonen med God-dag, Soldater! Till skillnad från vid korum och liknande, då chefen utbringar sitt Gud bevare Konungen och Fäderneslandet, hälsar man som bekant (eller hur?) Majestätet med enbart Gud bevare Konungen ! Så ock den gången i Linköping. Med ett rungande rop, som fick byggnaderna på nuvarande platsen för RIL att skaka i sina grundvalar, besvarades kungens hälsning.

Med den kompletteringen att F 13-förvaltaren R alldeles ensam och nästan lika ljudligt som i korus lade till "... och Fäää---!!!". Sådant händer förståss inte nuförtiden.

Rosenrasande chef

FljM i orientering hösten 46. I stort sett allt befäl kommenderade deltaga. Tävlingsplats Övre Kolmården, med näst sista kontroll i trakten av Simonstorp och därefter målgång vid dåvarande sågverk vid Näkna stn. Dåförtiden tät trafik på jvglinjen K-holm - Norrköping. I stort sett varje halvtimme passerade person- eller godståg. Står där vid målet fljch Thunberg och ser den ene "orienteraren" efter den andra trilla av tågen, från buffertar och fotsteg. De hade helt enkelt "liftat" den sista milen.

Inte ens Thunberg orkade skälla på var och en enskilt. Men 14 dagar senare gick tävlingen om. Start i trakten av Finspång och mål igen i Näkna.

En enda sträcka, i stort sett spikrak. Inga vägar, allra minst järndito. Det blev sent den dagen innan alla kommit i mål.

Vad är en Ehrensvärdare?

Jo, därom kan här ges besked. Kongress 1956 med dåvarande Underbefälsförbundet. Signaturen hade "fått" musikinspektören Ille Gustafsson till lunchbordet. Drottningbesök från England stod s a s för dörren. Arméchefen Ehrensvärd kom fram till oss båda för att med "sin inspektör" diskutera musikprogrammet vid en förestående Karlbergsmiddag för drottningen.

Signaturen avsåg just då tända en cigarett och skakade fram en sådan ur paketet och bjöd belevat den högädle generalen, vilken dock avböjde. Gjorde nytt försök, nu med inspektören. Denne rökte visserligen i vanliga fall med det hade ju varit ett brott mot etiketten, att röka när inte generalen gjorde det. Så betuttad i de militära formerna var dock inte signaturen, varför han helt framt själv drog till sig den frammatade taggen. Och stod där med en kort fimp i nypan!

Det hade givetvis varit en syn för gudar att fått se den ädle greven i den situationen, samtidigt som sign snyggt rasat genom golvet på Göta källare.

Efter det kallades länge underbefällets fimpar för just "Ehrensvärdare".

Medaljerade hjältar

Slutet av 40-talen under 28-tiden. Engelska hjälten från Slaget om Storbrittannien, Cunningham besöker F 13.

Den rikt medaljerade engelsmannen möter i Allén tekniker Gösta Sörman, med tiden trotjänare på flygfälttroppen. Sörman berättar efteråt.

Om handboll

När detta skrives tampas SAAB om en slutspelsplats i handbolls-SM. Katrineholm ligger också i högsta serien liksom GUIF från Eskilstuna. Med det fanns en tid då de nämnda lagen närmast tog lärdomar efter nederlag mot F 13 IF. Det var i första hand åren 1949-51 som "våra" grabbar spelade i div II och där tvålade till dagens både höga och låga.

Stommen bestod av "egna" produkter, uppblandade med några utsocknes. Varför finns handboll inte längre på flotttiljens idrottsprogram, frågar sig säkert några av den tidens stjärnspelare (?). Som Rune Öjendal, Björn Holmbäck, Kaj Bergendal, Alf "Bamsen" Gullberg, Hans Grönlund och Tage "Kättinge" Remnäs, vilka alla återfinnes i vår kamratförening. Då för tiden var Bråvallahallen Östergötlands största och förnämsta handbollsarena. Eldsjälar som Pelle Höglund och Sven Robach drev fram laget och publiken kunde ibland uppgå till tusentalet. Bertil Cleverdahl drog därtill fram ett damhandbollslag för F 13 IF och gjorde med sina flickor stor och berättigad succés ett par säsonger.

Heders åt dessa gamla ledare och spelare! Men var finns deras efterträdare. Det enda som nu får signaturen att anknyta till F 13-idrotten är "Clevas" dotterson Henrik, toppsimmare i NKK.

Men det är ju allt för långsökt!

- Han hade bröstet fullt av medaljer. Det är ta mej f-n bara Sjukov och Lasse Eriksson som har fler! (Eriksson då ung furir och trupp-utbildare, med sin vapenrock prydd med allskonns skytte- och idrottsmärken.)